

A szovjet-magyar barátság történelmi hagyományai

Oroszok a magyar szabadságharcról

A Honvéd Levéltár és Múzeum a magyar szabadságharc centenáriuma utolsó hónapjában, 1949 decemberében adta ki dr. Vajda Pál »Oroszok a magyar szabadságharcról« című munkáját. Vajda Pál, aki hosszabb időt töltött a Szovjetunióban, könyvében nemcsak az egykori orosz állásfoglalásokat ismerteti a magyar szabadságharcról, hanem a két nép barátságának történelmi hagyományait is.

A magyar uralkodó osztályok százszázadon keresztül ellitkolták a magyar nemzet előtt, hogy az orosz és magyar nép barátságának történelmi hagyományai vannak. A hivatalos magyar történetírás a magyar forradalmat és a szabadságharcot nacionalista legendává hamisította, eskikkasztotta annak osztályjellegét.

elhallgatta az orosz nép legjobbjainak határozott állásfoglalását a magyar forradalom és szabadságharc mellett

és elferdítette a cári intervenció szerepét.

1849-ben Magyarország volt a közép-európai polgári demokratikus forradalom középpontja, a magyar forradalom diadala vagy bukása nemzetközi jelentőségűvé vált. A cári Oroszország vezetői is tisztában voltak azzal, hogy a magyar forradalom sikere esetén szétért volna az egész kelet-európai

lom átterjedhet Oroszországra is, hogy Oroszország elveszítheti Lengyelországot. A szovjet levéltárak okmányait azt bizonyítják, hogy

az orosz cár első orban a forradalomtól való félelmében határozta el Auszria fegyveres megsegítését.

»A magyar forradalomhoz való viszony Oroszországban 1849-ben bizonyos mértékben barométerként szolgált, elválasztotta a haladó elemeket a reakciós elemektől« — állapította meg 1925-ben Lunacsarszkij. Valóban, az intervenció két részre szakította Oroszország társadalmát. A feudális uralkodó osztály helye elte az intervenciót, mert abban népelnyomó uralma fenntartásának biztosítékát látta. Az orosz nép haladó rétegei, akik a feudalizmus megdöntését és saját népük felszabadulását az 1848-as eszmék diadalát várták, erélyesen tiltakoztak a beavatkozás ellen. Ennek a tábornak Herzen és Csernisevskij volt vezetője.

A magyar szabadságharc orosz vértanúi

Magában a hadseregben is igen sokan elleneztek az intervenciót. Népünk előtt ma már jól ismert a hős Guszjev Alexei tüzérszázados és 15 társának bátor felépése. Guszjev azonban nem állott egyedül. A cári levéltárak anyaga azt bizonyítja, hogy

az intervenció orosz hadseregben igen nagy volt a magyarok iránti rokonszenv.

Nagyváradi utcát neveztek el Rukovszkij orosz ezredesről, a magyar nép szabadságharcának egyik orosz vértanujáról, aki az intervenció csapatokkal került Magyarországra és katonáival együtt állt a magyarokhoz, a magyar nép szabadságáért harcolt.

Az orosz hadsereg túlnyomó része gyűlölte az osztrákokat, akiknek érdekében Európa csendőre, az orosz cár harcba küldte őket. A magyar forradalom elfojtása csak a cári kőknek volt érdeke, az ország és a hadsereg felső vezetése közömbös volt a magyar ügy iránt, a haladó rétegek: Csernisevskij, Herzen, valamint a közép- és kismesség tekintélyes része, viszont a legnagyobb rokonszennel figyelte a magyar forradalom eseményeit. Abban a reményben tekintettek Magyarországra felé, hogy

a magyar forradalom sikere lángra gyújthatja Európát és az meghozza az orosz nép számára is a szabadságot.

Ez volt az oka annak, hogy az orosz társadalom polgári és kismessesi rétegeiben — amely az intervenció csapatok tisztikarát alkotta — őszinte rokonszenv nyilvánult meg a magyar nép ügye iránt. A közkatonák, a parasztok, akik a jobbágyság megszüntetését várták, már osztályhelyzetüknél fogva is a magyarokkal rokonszenveztek.

A cári levéltárak titkos rekeszeiből előkerült okmányok újabb bizonyítékokat szolgáltatnak Görgey bűnsége mellett. Paskijevics, az orosz csapatok főparancsnoka, levelben Görgey megvásárlására tett javaslatot I. Miklósnak. Haynauhoz küldött levelében pedig nyomatékosan rámutatott arra, hogy

Görgeynek alkalma lett volna továbbra is ellenállni,

ami az orosz és osztrák csapatokra »gyászos kimenetelű lehetett volna«. »Lehetetlenség is hálásnak nem lenni — írta Paskijevics Haynauknak —, Görgey, valamint az ő tisztjei iránt... a meghódolásért.«

Vajda Pál a cári levéltárak anyagának csak egy részét dolgozta fel könyvében. A már eddig közzétett adatok azonban arra figyelmeztetnek bennünket, hogy a magyar szabadságharc történetének feldolgozásához fel kell használnunk mindazt, amit a Szovjetunió történései a cári levéltárakból feltártak.

„Mi és a magyarok rokonszenvezünk egymással”

Számunkra különösen becsesek azok a naplók és feljegyzések, amelyekben az orosz hadsereg katonái a két nép egymásiránti barátságát öltöki-

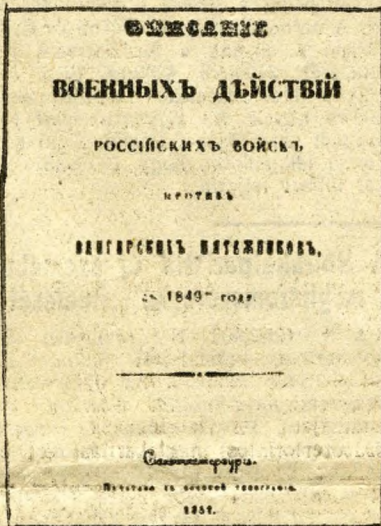
tették meg. Lichutyin orosz tiszt feljegyzéseiben azt írja: »Mi azért jöttünk ide, hogy az osztrákokat támogassuk és rokonszenvünk azok felé fordult, akik ellen hadakoztunk.« Grigorov Fedor alezredes, aki már az intervenció idején is neves katonai író volt, megemlíti, hogy az orosz csapatok a magyar határ átlépésekor foglyul ejtettek néhány magyar katonát. Rüdiger tábornok a foglyokat,

mint a bátorság mintaképeit mutatta be az orosz katonáknak, akik össze-vissza csókolgatták őket és azonnal szeretetükbe fogadták.

Alabán orosz író naplójában beszámol arról, hogy az osztrák tisztek »lépten-nyomon meggyőződhetnek arról, hogy mi és a magyarok rokonszenvezünk egymással«. A debreceni nagyvendéglőben rendezett mulatságokon

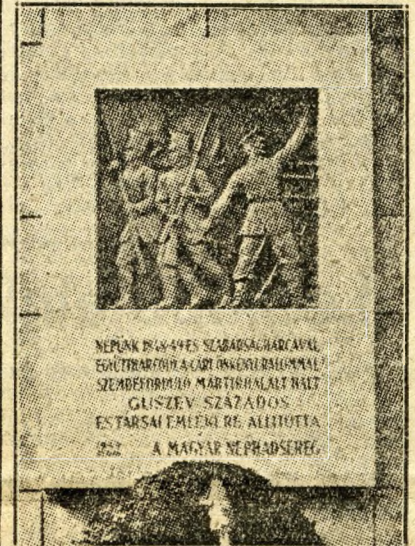
az orosz tisztek »Magyarország és Oroszország szövetségéért üritettek poharat.«

Az orosz és magyar nép egymásiránti őszinte barátságának jelei annál értékesebbek, mert az orosz tiszteknek megtűntötték a magyarokkal való barátkozást. A tilalmat azonban senki sem vette figyelembe. Petrov közlegény, aki a világsíri fegyverletétel után együtt volt a magyar katonákkal, büszkén

Az első, 1851-ben Szentpétervárott, a magyar szabadságharcról megjelent orosz könyv címlapja

államrendszer. I. Miklós cár híres manifesztumából — amely a magyar forradalom kitörése előtti napon, 1848 március 14-én jelent meg — kiesenül az a félelem, hogy az európai forrada-

A mártírhalt holt Guszev százados emlékműve Budapesten

emlékezik naplójában arról, hogy »egy üstből kanalaztam velük a levest«. »Hej a teremburáját! — mondogatták a magyarok Petrovknak, írja naplójában —,

ha a muszka meg a magyar össze-fogna, de dicső lenne!»

„A magyarok barátja vagyok”

Charles Pridham, aki a szabadságharc idején a londoni Times budapesti tudósítója volt, Magyarországról szóló könyvében arról emlékezik meg, hogy sok orosz tiszt »inge alatt Kossuth képét rejtgette és ha rokonszenvező hallgatóra talált, nyíltan megmutatta«.

Az orosz és magyar katonák hamar megbarátkoztak egymással.

Az oroszok a magyar hadifoglyokban jóbarátokat láttak, vendégül látták őket s a tiszteket húsrúbeles arannyal ajándékozták meg.

Az orosz nép egyszerű fia — a naplókban és feljegyzéseken keresztül — egy évszázad távlatából szólnak hozzánk. Érezték, hogy

a két nép között nincsenek és nem is lehetnek ellentétek, csak a zsar-nokok, a császár és a cár esküdtek össze a két nép szabadsága ellen.

Egy évszázaddal ezelőtt Csernisevskij, a merész forradalmi demokrata büszkén hirdette: »A magyarok barátja vagyok!... ezért a célért hajlandó lenni mindent feláldozni.« A második világháború alatt — csaknem száz évvel a magyar szabadságharc után — a Szovjet Hadsereg a legdrágábbat, a szovjet nép fiainak életét áldozta fel a magyar nép szabadságáért. A felszabadító Szovjet Hadsereg a szovjet népek millióinak üzenetét hozta el hozzánk: a magyarok barátai vagyunk!

Történetíróinknak elsődleges feladata, hogy a magyar és orosz nép barátságának évszázados hagyományait feltárva tovább mélyítsék a magyar nép szeretetét felszabadító, a nagy Szovjetunió népei iránt.

— Öhlwang Jenőné, a Vasas Szakszervezet politikai munkatársának felesége súlyos, hosszú ideig tartó betegség következtében január 8-án elhunyt. Temetése január 10-én, kedden délután 3 órakor lesz a rákoskeresztúri temető halottasházából.

DUNACORSÓBAN
MÁTÓL ÚJ MŰSOR
Sólyom Janka
ZENE: FEKETE-SIKLÓSY